

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบและเผยแพร่การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในเขตภาคเหนือตอนบน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด คือ เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน และลำปาง จำนวน 57 ราย

ข้อมูลที่รวบรวมได้ได้นำมาทำการวิเคราะห์และนำเสนอด้วยการอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) นอกจากนี้การศึกษายังรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ รัฐบาล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.66 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 46.34 ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.90 ประกอบวิชาชีพสอบบัญชีเป็นเวลามาแล้ว 10 ปี หรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 41.46 โดยส่วนใหญ่ประกอบวิชาชีพสอบบัญชีในรูปแบบของบุคคลธรรมดา คิดเป็นร้อยละ 82.93 ให้บริการการสอบบัญชีและบริการที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 56.10 ลูกค้ำของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดที่ตั้งสำนักงานและจังหวัดใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 92.68

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ลงลายมือชื่อรับรองงบการเงินในปี พ.ศ. 2547 ระหว่าง 1-50 งบการเงิน คิดเป็นร้อยละ 39.02 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จ้างผู้ช่วยผู้สอบบัญชีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83 โดยผู้ช่วยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.13 ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจัดหาผู้ช่วยผู้สอบบัญชีจากประวัติการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 80.49 การพิจารณาความต้องการบุคลากรจะพิจารณาจากขนาดและความซับซ้อนของงานตรวจสอบ คิดเป็นร้อยละ 73.17

การพิจารณาในการรับลูกค้ำรายใหม่หรือคงไว้ซึ่งลูกค้ำรายเก่า ส่วนใหญ่พิจารณาจากลักษณะของธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 70.73 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกหนังสือและวารสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เช่น หนังสือและวารสารของบริษัท ธรรมนิติ จำกัด(มหาชน) ข่าววิชาชีพและภาษีธุรกิจ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 68.29

ผู้ตอบแบบส่วนใหญ่ทราบว่า การปฏิบัติงานสอบบัญชีกำหนดให้มีการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีเกี่ยวกับงานสอบบัญชีโดยทั่วไปและแต่ละงานสอบบัญชี คิดเป็นร้อยละ 97.56 และ

ส่วนใหญ่ยังไม่เคยประเมินการควบคุมคุณภาพของงานสอบบัญชีตามแบบฟอร์มการประเมินการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีและผู้สอบบัญชี (Self-Assessment Questionnaire) ที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจัดทำขึ้น คิดเป็นร้อยละ 70.73

สรุปผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี คิดเป็นร้อยละ 98.17 และไม่มีความรู้ความและความเข้าใจในบางข้อ คิดเป็นร้อยละ 1.83

การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั้งด้านการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไป และแต่ละงานสอบบัญชี เป็นดังนี้

1. การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไป 7 ด้าน คือ ข้อกำหนดของวิชาชีพ ความชำนาญและความรู้ความสามารถ การมอบหมายงาน การแบ่งงาน การขอคำปรึกษาหารือ การตอบรับงานและคงไว้ซึ่งลูกค้ำ และการติดตาม พบว่า การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไปในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 2.95 โดยแต่ละด้านมีการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีเรียงตามลำดับดังนี้

1.1 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไปด้านข้อกำหนดของวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมากที่สุด ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.32

1.2 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไปด้านความชำนาญและความรู้ความสามารถในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.03

1.3 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไปด้านการมอบหมายงานในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 2.99

1.4 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีด้านการขอคำปรึกษาหารือในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 2.85

1.5 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีด้านการตอบรับงานและคงไว้ซึ่งลูกค้ำขอคำปรึกษาหารือในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 2.82

1.6 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไปด้านการติดตามในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 2.78

1.7 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีด้านการแบ่งงานในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 2.76

2. การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีแต่ละงานสอบบัญชีด้านการสั่งการการควบคุมดูแล และการสอบทาน พบว่า การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพแต่ละงานสอบบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.22 โดยแต่ละด้านมีการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีเรียงตามลำดับดังนี้

2.1 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพแต่ละงานสอบบัญชีด้านการควบคุมดูแลในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.23

2.2 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพแต่ละงานสอบบัญชีด้านการสอบทานในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.22

2.3 การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพแต่ละงานสอบบัญชีด้านการสั่งการในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.19

การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีในภาพรวมจึงอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก โดยค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.02

อธิปราชผล

ในการศึกษาการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในเขตภาคเหนือตอนบนครั้งนี้ ใช้มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 เรื่อง การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี และมาตรฐานการสอบบัญชีที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางในการศึกษา จากการศึกษาพบว่า

การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีในเขตภาคเหนือตอนบนในภาพรวมอยู่ระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.02 โดยการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพแต่ละงานสอบบัญชีมีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.22 สูงกว่าการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไป ที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 2.95

การปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีทั่วไปด้านที่มีการปฏิบัติอันดับหนึ่ง คือ ด้านข้อกำหนดของวิชาชีพ ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.32 อยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก อันดับสอง คือ ด้านความชำนาญและความรู้ความสามารถ ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.03 อยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก อันดับสาม คือ ด้านการมอบหมายงาน ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 2.99 อยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก และการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีแต่ละงานสอบบัญชีในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.22 โดยด้านที่มีการปฏิบัติอันดับหนึ่ง คือ ด้านการควบคุมดูแล

ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.23 อยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก อันดับสอง คือ ด้านการสอบทาน ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.22 อยู่ในระดับมีการปฏิบัติมากอันดับสาม คือ การสั่งการในภาพรวมอยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติ 3.19

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือตอนบนจึงมีการปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 เรื่อง การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี แม้ส่วนใหญ่ไม่เคยประเมินการควบคุมคุณภาพของงานสอบบัญชีตามแบบฟอร์มการประเมินการควบคุมคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีและผู้สอบบัญชี (Self-Assessment Questionnaire) การปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในเขตภาคเหนือตอนบนจึงสามารถตรวจสอบสิ่งที่ผิดปกติดังกล่าวเป็นสาระสำคัญในงบการเงินและมีความเป็นอิสระในการรายงานสิ่งที่ตรวจสอบพบนั้นได้อย่างถูกต้อง เพียงพอและเหมาะสม ผลงานของผู้สอบบัญชีในเขตภาคเหนือตอนบนจึงสามารถเชื่อถือและนำไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะ

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตควรกำหนดและปฏิบัติการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 220 เรื่อง การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชี โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เพื่อให้การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีเกิดประโยชน์และคุ้มค่างบค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป

การศึกษาครั้งต่อไป

นอกจากการศึกษาในครั้งนี้แล้ว หากมีการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เห็นชอบให้สอบบัญชีและลงลายมือชื่อเพื่อแสดงความเห็นในการสอบบัญชีของนิติบุคคลที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือศึกษาเปรียบเทียบกับ การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตอื่น